

\* \* \*

„Но не! Не! Не! Не за ангелитѣ е земната любовъ — за тѣхъ небето отреди други дѣлъ: прѣдъ всѣко свѣтло начинание да носятъ факлята — зора; сълзи да изтриватъ; блага вѣсти да прѣнасятъ; да служатъ на божественото — ето тѣхниятъ дѣлъ. А земната любовъ — нея Богъ отреди за измъчения човѣкъ на земята; съ нея Богъ подслади днитѣ му — такъвъ е небесниятъ законъ, и той се не прѣстѣпва!“ — Спомни си всичко това небесниятъ ангелъ, помъчи се да притаи развълнуванъ духъ и полетѣ къмъ небесата съ болка на сърцето... И отъ връхъ небесата той гледаше, гледаше долѣ, долѣ къмъ Вида... а въ гръдитѣ му се разгаряше непозната жарава огънь.

## VII.

Далеко, по синуритѣ на царството, стоятъ рать срѣщу рать — двѣ стихии, една срѣщу друга. Крѣвь се лѣе, падатъ защитници на родни огнища. Царскиятъ рогъ се чуе изъ планината. — А тамъ горѣ, на новия планински връхъ, е Вида, самичка Вида. Тя седи замислена. Въ душата ѝ се откриватъ непознати досега за нея мисли и чувства. Защо е тя тука, кога другитѣ сѣ тамъ? Защо ще бжде пазена, кога другитѣ се жертвуватъ? — Тя чувствува, че душата ѝ расте, възмогва се; разширяватъ се хоризонти. Въ глѣбини на душата прониква свѣтлина. Тя вижда, прозира нѣщо право, и друго — не. И едното я плѣни, вика, повелява ѝ; другото я вледенява, отвърща я. Ето — вече всичко ясно се вижда; всичко ясно се е очъртало. Да живѣе за себе само, да живѣятъ и мратъ други за нея — не! не! това не е право. — „О татко, татко, не е това! Не е това, за което идемъ на земята. Съ хората! При хората! За хората! За човѣцитѣ! Съ тия, съ които се раждаме, живѣемъ! Само тѣй може, само тѣй е право, татко! Само тѣй! Само тѣй! Съ хората! Съ хората! Който живѣе съ другитѣ и за другитѣ, само той изпълнява закона, вѣчния, хубавия законъ на Бога! Виждамъ го въ сърцето си, чувствувамъ го съ цѣлото си същество! Татко, азъ не ще изпълня твоето веление. Искамъ да живѣя съ хората, за хората! Искамъ — ще живѣя и мра съ ония, които живѣятъ, страдатъ съ насъ. — Татко, азъ искамъ да бжда не само царкиня — искамъ да съмъ човѣкъ!“

И — въ ранина — тянапустна каменната си пещера, притаенното си жилище.

## VIII.

На синуритѣ на планинското царство е спрѣла кървава сѣчь. Отбити сѣ вражески пълчища. На редове — редове